БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1925 чылда үнеп эгелеткеннеп

1953 ОКТЯБРЬ 11 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 199 (2884)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл оюнга уткуштур Кызылдың автотранспортчуларының кыйгырыы (1 арын).

Областың бүдүрүлгелеринде (1 арын).

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде болгаш СЭКП Төп Комитединде: Машина-трактор станцияларының ажылын улам ыңай экижидер талазы-биле хемчеглерниң дугайында (2 арын).

Чаа-Хөл районнуң партия конференциязы (3 арын).

К. Дордуп-оол. — Бүдүрүлгелерни кышка белеткээрин дүрген доозар (3 арын).

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР (4 арын).

Герман Демократтыг Республиканың президентизинге Вильгельм Пик база катап сонгутурган (4 арын).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының сески сессиязының даргазынга Тайбынның Бүгү-индий Чөвүлелиниң чагаазы (4 арын).

БАЙЫРЛАЛ МУРНУНУҢ СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРИН ЧЕДИИШКИННИГ КҮҮСЕДИР

Бистиң чурттуң социалистиг экономиказы көдүрлүүшкүннүң оруубиле бүзүрелдиг чоруп олурар. Коммунистиг партия болгаш Совет чазак улустуң соксаал чок өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг негелделерин долузу-биле хандырар, үлетпүрүн болгаш көдээ ажылагыйның талазы-биле соңгаарладып болбас сорулгаларны шиитпирлээринче совет кижилериң күштерин башкарып турар.

Күрүне планнарын долдур болгаш ажыр күүседир дээш бүгү улустуң социалистиг чарыжы улус ажылагыйының бүгү адырларынга бүдүрүкчү күштү бедидер дээш демиселге мөге күштүг быра болуп турар.

Байырлал бүрүзүн коммунистиг тургузуушкуннуң бүгү участоктарынга чаа чедиишкиннер-биле, күш-ажылчы белектер-биле демдеглээри—совет кижилерге чаңчыл болу берген. Тываның үлетпүр бүдүрүлгелериниң ажылдакчылары бедик политиктиг күш-ажылчы көдүрлүүшкүн-биле хаара туттунган. Олар 1953 чылдың күрүне планнарын хуусаа бетинде күүседир дээш социалистиг чарышты калбартып турарлар.

Кызылдың автотранспорт конторазының инженер-техниктиг ажылдакчыларының болгаш албан-хаакчыттарының, ажылчыннарының кыйгырыын бо хүнгү солунда парлап үндүрген. Автотранспортчулар Октябрь байырлалынга чедиишкиниг ужуражыр, СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң доктаалынга күш-ажылчы чедиишкиннер-биле ужуражыр дээш бедик хүлээлгени алган болгаш Кызылдың үлетпүр, тудуг болгаш транспорт ажылдакчыларын кыйгырган.

Транспортчуларның кыйгырыы калбак деткимчени алыр. Областың үлетпүр бүдүрүлге, транспорт, тудуг организацияларының коллективтери октябрь мурнунуң социалистиг чарыжынга боттарының бедик хүлээлгелерин ап турарлар.

Бистиң областың транспорт организацияларының иштинден «Тыва алдын» трестизиниң транспорт конторазы ай-айда бүдүрүлге планын ажыр күүседип турар. Бүдүрүлге болгаш транспорт организацияларында мурнакчы чаа арга-дуржулганың нептередикчилериниң үлегерин шингээдип ап турар кижилериң саны көвүдеп, машинаны 100 муң километрге капитал септелге чокка эрттирер дээн хүлээлгелиглер дыка хөй болуп турар. Областа алдар сураглыг забойщиктер эштер Чуйков болгаш Пономарчук, чолаачылар Комбуй-оол, Козачков, Потылицын, чазаныкчы Чамбалдоо, дашчы Цуканов, Калзан ышкаш мурнакчыларның саны көвүдээн.

Социалистиг чарышты удуртурун экижиткениниң аъш-чем комбинадының коллективи пландан дашкаар 62 муң рубльдиң продукциязын бүдүрүп үндүрген. Сапог мастерскаязының коллективи 9 айларның иштинде пландан дашкаар 2458 эш сапог идиктерни кылып үндүрген. Шагаан-Арыгның болгаш Сарыг-Септиң райүлетпүр комбинаттары бодунуң ажылын экижидип турарлар.

Массаның чогаадыкчы инициативазын бүгү хемчег-биле сайзырадыр, мурнакчы дуржулгаларны нептередир болгаш бүгү ажылчыннарның бедик бүдүрүкчүлүг күш-ажылынга таарымчалыг байдалды тургузарын партияның XIX съездизиниң шиитпирлери партия организацияларындан негеп турар. Ол негелдени «Тыва тудуг» трестизиниң болгаш септелге-механиктиг заводтуң партия организациялары багай күүседип турарлар. Ол бүдүрүлгелерде үлүг нормазын күүседип гурар, ынчаарга бедик шынарлыг продукцияны берип турар мурнакчылар хөй, ынчалзадаа оларның ажылының дуржулгазын нептередир талазы-биле ажыл чорутунмайн турар. Тудуг трестизиниң дыка хөй ажылчыннары кылыр ажылдың нормазын күүсетпейн турарындан тудугнуң ниити бүдүрүлге планнары күүсетинмейн турар.

Эрткен айларның дургузунда алгы заводу, туйбу заводу болгаш Бай-Хаактың үлетпүр комбинады долу күш-биле ажылдавайн турганнар. Дыка хөй дерилгелер болгаш ажылчын күжү долу хемчээл-биле ажыглатынмайн турган болгаш багай шынарлыг продукцияны үндүрүп келгеннер. Администрация болгаш партия организациязы күш-ажылды организастаарынче болгаш бүдүрүлгениң технологиязын экижидеринче угланган хемчеглерни кошкак чорудуп турарлар.

Кызылдың электри станциязының багай ажылдап турарындан хоорайның бүдүрүлгелери болгаш чон чогуур электри чырыын албайн турар.

Партия болгаш профэвилел организацияларының, ажыл-агый удуртукчуларының сорулгазы болза, чедип алган чедиишкиннерни быжыглаары азы октябрь мурнунуң социалистиг чарыжында алдынган хүлээлгелерни долдур болгаш ажыр күүседиринче бүдүрүлгелериниң ажылчыннарын болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларын мобилизастаары болур.

Социалистиг чарыштың кол принциви болза, хожудап турарларны мурнакчыларның деннелинге чедирери болгаш ажылга ниити көдүрлүүшкүннү чедип алыры болур. Социалистиг чарыштың чорудулгазында төрүтүнген чаа үүлдерни сагыш човап деткиири болгаш бүгүдеге калбаа-биле нептередири партия, профэвилел организацияларының болгаш ажыл-агый удуртукчуларының хүлээлгези болур. Үлетпүр бүдүрүлгелериниң кышка белеткелин кыска хуусаада доозар херек, кышка белеткелди үгле бүдүрүлгениң удуртукчулары эвес, а партия болгаш профэвилел организациялары шуут удуртур ужурлуг. Социалистиг чарыштың херээн бедик деннелче көдүрер төлээде партия организациялары профэвилелдерин дамчыштыр социалистиг чарышты удуртур, ажылчы чоннарның чогаадыкчы инициативазын деткиир болгаш углап баштаар хүлээлгелиг.

Ажылчыннарның техниктиг билииниң деннелин бедидер, оларның чаа техниканы болгаш күш-ажылдың мурнакчы методун дүрген шингээдип алырынга, чогаадыкчы мергежилиниң сайзырап өзеринге дузалаар сорулга-биле бүдүрүлге черлеринге бүдүрүлгениң техниктиг өөредилгезин организастаар херек.

Социалистиг чарыштың чедиишкини, ооң массалыы болгаш херек кырынга боттаныышкыны алган хүлээлгениң түннелин чогуур үезинде үндүреринден база хамааржыр.

Тыва областың үлетпүр ажылдакчылары Коммунистиг партияны болгаш Совет чазакты долгандыр улам сырый катыжып, октябрь мурнунуң социалистиг чарыжының хүлээлгелерин чедиишкиниг күүседир дээрзинге чигзиниг турбас.

СЭКП Кызыл хоорай комитединде

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл оюнга алдар болдурган социалистиг чарышты калбэртыр дугайында Кызылдың транспорт, тудуг болгаш үлетпүр бүдүрүлгелериниң бүгү коллективтеринге Кызылдың автотранспорт конторазының ажылчыннарының, албан-хаакчыттарының болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларының кыйгырыын СЭКП Кызыл хооркомунуң бюрозу чүүлдүг деп көрген.

Кызылдың АТК-зының ажылчыннарының, албан-хаакчыттарының болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларының коллективиниң кыйгырыын ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыттарның хуралдарынга чугаалажып көөрүн, ажыглатынмаан иштики курлавырларны өөренип көөрүн болгаш Кызыл АТК-зының транспортчуларының кыйгырыынга харыы кылдыр бүдүрүлгениң чза, бедиткен хүлээлгелери-биле октябрь мурнунуң социалистиг чарыжын боттарынга алырын үлетпүр, транспорт болгаш тудуг бүдүрүлгелериниң партия эге организацияларынга СЭКП хооркомунуң бюрозу хүлээткен.

Октябрьның социалистиг Улуг Революциязының 36 чыл оюнга уткуштур

Кызылдың транспорт, тудуг болгаш үлетпүр бүдүрүлгелериниң бүгү коллективтеринге

Кызылдың автотранспорт конторазының ажылчыннарының, албан-хаакчыттарының болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларының КЫЙГЫРЫЫ

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл ою чоокшулап олурар. Бистиң улуг Төрээн чуртувустуң улустары ол алдарлыг ойга уткуштур күш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрлүүшкүнүн бедитпишаан, чоруп олурар. Бүдүрүлгелерде, тудугларда, колхозтарда болгаш машина-трактор станцияларында октябрь мурнунуң социалистиг чарыжы калбарып турар.

Совет кижилериң материалдыг болгаш культуралыг деннелин моон соңгаар улам бедидериниң лугайында төрээн Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың үргүлчүнүң сагыш салыышкынынга харыы кылдыр ажылчы чоннар боттарының чедиишкиннерин улгатырып, ажылдың кайы-даа участогунга Төрээн чуртуң онаалдазын үгле күүседир дээш эвес, харын ажыр күүседир дээш чаа, бедиткен хүлээлгелерни ап турар. Совет кижи бүрүзү могаг чок ажылдаарынга, коммунизм тургузуушкунунуң улуг херээнге салыышкынны кииреринге чаагай чүткүл-биле долган.

Күрүне онаалгазын боттандырарынга элээн чедиишкиннерни бистиң бүдүрүлгевистиң коллективи чедип алган. Чүүк саарылгазының сентябрь планы 117 хуу күүсетинген. Чолаачыларның чедиишкинниг ажылдаарын септекчилер хандырып турар. Олар күш-ажылдың чаа методтарын ажыглавышаан, сан талазы-биле бедик көргүзүглерни чедип алганнар болгаш бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның шынарын экижиткеннер.

Ынчалза-даа чедип алдынган чедиишкиннерге ам-даа кызыгаарлатынмас деп чүвени эки билир бис. Бисте ажыглатынмаан курлавырлар ам-даа хөй. Бис оларны санап көрбүшаан, улам-на хөйну чедип алыр болгаш ноябрь 7-ниң хүнүн күш-ажылга улам-на бедик көргүзүглериниң чедиишкиннери-биле демдеглээр деп шиитпирлээн бис.

Коллективтиң хүлээнири болза:

октябрьның күрүне онаалгазын тонна талазы-биле 50 хуу ажыр күүседир, тонна-километр талазы-биле—25 хуу ажыр күүседир;

автопаркты ажыглаарының коэффициентизин 2 хуу бедидер;

автопарктың техниктиг беленииниң коэффициентизин 1,5 хуу бедидер;

чүүк сөөртүлгезиниң бот-үнезин 15 хуу чиигедир;

кывар-чүүлдү болгаш чаар материалдарны 2 хуу камнап алыр;

септелгениң шынарын экижидер болгаш машиналарның септелгеге анаа турар чоруун кызырар;

октябрь 15-ке чедир бүгү цехтерни болгаш техниканы кышкы байдалга ажылдаарынга белеткээр;

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң доктаалынга харыы кылдыр шефке алган Кызыл районнуң «Тиилелге» колхозунуң транспорт септелгезинге, тудуг материалдарының сөөртүлгезинге бир чолаачы, ийи бызаанчы, бир столяр кижи белеткээринге, чепсек-хөрекселдер септээринге, культура-массалыг ажылдарны организастаарынга болгаш чорударынга, клуб каастап-шимээринге, бот-тывынгыр уран-чүүл бөлгүмнерин тургузарынга дузаламчы көргүзер.

Бистер, Кызылдың автотранспорт конторазының ажылчыннары, албан-хаакчыттары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчылары:

бистиң областың бүгү транспортчуларын—октябрь мурнунуң социалистиг чарыжынга киреринге болгаш боттарының бүдүрүлге көргүзүглерин бедидеринче;

чурт үлетпүрүнүң ажылдакчыларын—калбак хереглелдиң кончуг эки шынарлыг бараанларын бүдүрүп үндүрерин улгатырарынче;

тудугжуларның — тудугнуң темпизин дүргедедирин, дүрген, чараш, быжыг болгаш эвээш чарыгдалдыг кылдыр тударынче кыйгырдывыс.

Коллективтиң даасканын ёзугаар кыйгырыгга ат салганнар:
Кызылдың автотранспорт конторазының начальниги **В. Жигалов**, партия организациязының секретары **И. Гусаров**, профэвилелиниң тус черде комитединиң даргазы **Н. Яхонтова**, комсомол организациязының секретары **К. Ванюков**, чолаачылар **О. Карашак, И. Бугаенко, Ф. Лущаев**, карбюраторщик **Г. Субочев**, дарган **Г. Куклин**, моторист **П. Сайгутин.**

ОБЛАСТЫҢ БҮДҮРҮЛГЕЛЕРИНДЕ

Каас-чараш, эки шынарлыг продукция дээш

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл оюнга белек кылдыр Кызылдың Раскова аттыг дааранылга комбинады эки каас-шевергин продукция бүдүрүп үндүрериниг кады бүдүрүлге планын 130 хуу күүседир деп хүлээлге алган.

Дааранылгы эш Семенова бүдүрүлге планын 150 хуу күүседир деп хүлээлге алган, ол ышкаш дыка хөй ажылчыннар боттарынга хүлээлге алганнар.

Чонга улам хөй аъш-чем хереглели

Кызылдың аъш-чем комбинады директору эш Кириллов, партия организациязының секретары эш Викторов ажылчы чоннуң хереглелдериниң эң чугула адыры болур аъш-чемниң продукциязын шынарлыыбиле бүдүрүп үндүрериниг көрдүнген сентябрь айның планын 119,7 хуу күүсеткен. Азы бүдүрүлгениң сентябрь планындан ажыр 233 муң рубльдиң чем продукциязын берген.

Кызылдың дааранылга комбинадының хереэжен улус пальтозу даараар цехиниң мастери Н. Золотухина бүдүрүлге планын 140 хуу күүседип турар.
Чурукта: Н. Золотухина.
Чуруу **С. Феоктистовтуу.**

Шаг-үени мурнап турар

«Тыва алдын» трестизиниң автотранспорт конторазының септелге-механиктиг мастерскаязында күш-ажыл улам-на сорук кириишкинниг хайныгып турар. Коллективте ажылчыннарның 95 хуузу боттарының чылда онаалдаларын ам күүсеткилээн, а токарь эш Коробейников болгаш вулканизатор эш Вострецов олар беш чыл планында кылыр ужурлуг онаалгаларын күүсеткеш, шаг үени мурнап турарлар.

Мастерскаяның коллективи ам Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл оюнга күш-ажылчы чаа-чаа чедиишкиннер-биле ужуражыр дээш улуг сорук кириишкинниг ажылдап, 1953 чылдың чыл планын байырлал хүнүнде—ноябрь 7-де күүседир дээш кызымак чүткүлдүг демисежип турар.

Планын күүсеткен

Сапог мастерскаязының коллективи сентябрь айда бүдүрүлгениң ниити продукция бүдүрер планын 105,9 хуу, бараанныг продукцияныын—123,1 хуу күүсеткен. Айның түннелинде эш Мимицкийниң бригадазы —125 хуу, эш Воротниковтуң удурткан аныяктарның бригадазы — 130 хуу күүседип, мурнакчылар болганнар. Ол ышкаш стахановчулар эштер Савин, Сафронова, Вяткин, Рощин, Берлоков, Середкина болгаш өскелер-даа планын 150-ден 200 хуу күүсеткеннер.

Ам коллектив Октябрьның социалистиг Улуг революциязының байырлалынга алдар кылдыр бүдүрүлге планын 105 хуу күүседир деп хүлээлге алган. Социалистиг чарыштың баштайгы хүннериниң түннелинде хүн-бүрү бүдүрүлге онаалгалары ажыр күүсетинип турар.

Социалистиг чарыш калбартып турар

Ажылчы чоннуң чурттала-амыдыралын улам-на экижидер дугайында Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың сагыш салыышкынынга хей-аът кириишкин-биле Кызыл хоорайның алгы заводунуң коллективи бүдүрүлгениң сентябрь планын эрестиг күүсетпишаан, планындан артыр 60 муң рубльдиң бараанын кылып үндүрген. Ажылдың чедиишкиннерин калбартыр сорулга-биле бүдүрүлгениң цехтеринде социалистиг чарыш улам-на калбарып турар.

Октябрь мурнунуң чарыжы

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). СЭКП Төп Комитединиң сентябрь Пленумунуң доктаалынга күш-ажылчы сорук кирген Чинге-Каът бүдүрүлгезиниң ажылчыннары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчылары чаа, улам бедиткен хүлээлгелер ёзугаар ажылдап турар. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 36 чыл оюнга алдар болдурган социалистиг чарыш коллективте калбарган.

Пленумнуң төөгүлүг доктаалын танышкан хуралынга коллектив бүдүрүлгениң чыл онаалдазын октябрь 15-те долдур, а байырлалдың хүнү —ноябрь 7-ге чедир 105 хуу күүседирин хүлээнген.

Октябрьның 4-те коллективтиң хуралы болганындан соңгаар баштайгы неделяда ажылдың темпизи мурнукузундан ыракта бедээн. Даг мастери эш Даваанның бригадазы чеди хонуктуң онаалдазын ажыр күүсеткен. Мурнакчыларның саны коллективте көвүдеп турар.

Улуг-Хем районнуң үлетпүр комбинадының чазаныкчызы Н. Шелепов мурнакчы ажылчыннарның бирээзи. Ол нормазын дыка ажыр күүседип турар.
Чурукта: Н. Шелеповтуң ажылдап турары.
Чуруу **С. Феоктистовтуу.**

ҮРЕЗИН УРУУШКУНУ

КЫЗЫЛ

Кызыл районда «Тиилелге» колхозтуң Онгачада үрезин арыглаар бригада 142 тонна үрезинни эки шынарлыг арыглап, складта урган. Үрезин арыглаарынга эштер О. Норбу, О. Халбын, О. Каваа, О. Билчитмаа олар эң кызымаккай ажылдап, нормазын хүн-бүрү 135—200 хуу күүседип турар. Бригадада агитхуудусту 17 удаа үндүрүп, аңаа мурнакчыларның дуржулгазын болгаш база ажылга чалгра, хүн нормазын күүсетпейн турар Доржу, Чылгаар-оол оларны көргүскен.

Агитаторлардан бригадир эш Лагба, комсомолчу Отук-оол олар агитация-массалыг ажылдарны калбартып, ылаңгыя «ССРЭ-ниң көдээ ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдер хемчеглер дугайында» СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң доктаалын колхозчу ажыл-ишчилерге таныштырып турар.

УЛУГ-ХЕМ

Келир чылдың элбекшилдиг дүжүдүнге үрезин уруушкунун Улуг-Хем районда Мичурин аттыг колхоз чеднишкинниг чоруткан. Тараа культураларынга ниитизи-биле 633 центнер үрезин белеткээрин 776 центнер кылдыр уруп алган, ылаңгыя планындан кызылтастыын—20 центнер, суланыын—117 центнер ажыр белеткеп алган. Амгы үеде ооң үнүштүг шынарын бедидер хемчеглерни ап турар.

ЧАА-ХӨЛ

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Кара-Талда «Победа» көдээ ажыл-агый артели келир чылдың тарылгазынга багай эвес белеткеп турар. Үрезинге 330 центнер кызылтасты, 110 центнер суланы болгаш 35 центнер чингетарааны уруп алган, ону арыглавышаан, үрезин уруушкунун амдаа үргүлчүлеп турар.

Чер андарылгазы база эки чоруп, ылаңгыя 107 гектар аңгысты чарып белеткээн. Моон-биле кады андартынган кур черлерни болгаш аңгыстарны суггарарын амгы үеде үргүлчүлеп турар. Сөөлгү ийи чеди хонукта безин 60 гектарны суггарган.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде болгаш СЭКП Төп Комитединде

Машина-трактор станцияларының ажылын улам ыңай экижидер талазы-биле хемчеглерниң дугайында

(Төнчүзү. Эгези № 198 „Шында").

VI.

Колхозтарга агрономиктиг болгаш зоотехниктиг дузаламчыны күштелдирер дугайында

56. Ниитиниң ажыл-агыйын хөжүдеринге колхозтарга дузаламчыны күштелдирер сорулга-биле колхозтарны агрономиктиг, зоотехниктиг болгаш ветеринарлыг хандырарын машина-трактор болгаш тускайжыткан станцияларга хүлээдир, ол сорулга-биле:

а) колхоз бүрүзү көдээ ажыл-агыйның бир-ийи тускай эртемниглери-биле доктаамал хандыртынган турзун дээш, участок агрономнарының болгаш зоотехниктериниң орнунга колхозтарга доктаамал ажылдаары-биле МТС-тиң штадынга агрономнар болгаш зоотехниктер турар. Чамдык эн-не улуг колхозтарны хандырарда бригадага болгаш фермага ажылдаары-биле МТС-тиң штадынга бир-бир тускай эртемниглерлиг туруп болурун чөпшээрээр;

б) көдээ ажыл-агыйның болгаш белеткелдериниң район эргелелдериндеи агроном, зоотехник болгаш ветеринар ажылдакчыларын доктааткан чурум ёзугаар машина-трактор болгаш тускайжыткан станцияларже шилчидер;

в) ССРЭ-ниң Аъш-чем барааннар үлетпүрүнүң министерствозунуң чигир, консерва заводтарында болгаш өске-даа бүдүрүлгелеринде турган колхозтарны хандырып турган агрономнарны дүжүргеш, ол тускай эртемниглерни доктааткан чурум ёзугаар колхозтарга ажылдаары-биле МТС-терже чорудар;

г) районнарның үрезин ажыл-агыйларының болгаш тускайжыткан үрезин ажыл-агыйларының оът-сиген талазы-биле агрономнарын доктааткан чурум ёзугаар МТС-терже шилчиткеш, оларга үрезин ажылы-биле чергелештир колхозтарны агрономиктиг хандырарының талазы-биле өске-даа хүлээлгелерни күүседирин дагзыр;

д) районнарның үрезин хынаар лабораторияларын дерии-биле кады МТС-терге шилчидер болгаш базза ол лабораторияларның тускай эртемниглерин айытынган чурум ёзугаар МТС-терже шилчидер;

е) зооветучастоктарның болгаш зооветпунктуларның зоотехниктерин МТС-тиң штаттарынче киргенибиле холбаштыр зооветучастоктар биле зооветпунктуларны зооветучастоктары болгаш ветеринар пунктулары кылдыр эде организастаар болгаш оларны МТС-терге чагыртыр.

МТС-тиң ажылдап турар чоок кавызының ветеринар участоктарының эргелекчилериниң бирээзи—ветеринар эмчи болза, МТС-тиң улуг ветеринар эмчизи болган турарын доктаадыр.

Төп зооветучастоктарның базазыңа районнуң ветеринар эмнелгезин организастааш, оларны акшаландырарын район бюджединиң күсели-биле хевээр артырар. Районнуң ветеринар эмнелгезиниң эргелекчизи болза, районнуң кол ветеринар эмчизи болбушаан артар.

57. Көдээ ажыл-агый министерстволарын болгаш оларның чер-черде органнарын эде организастааның, машина-трактор станцияларында участок агрономнарының четкилерин болгаш районнарның көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелелдериниң участок зоотехниктериниң болгаш агрономнарының четкилерин узуткааның, районнарның көдээ ажыл-агый болгаш зоотехник ажылдакчыларын МТС-терже шилчиткениниң түннелинде хосталыр дээди болгаш ортумак эртемниг агрономнарның болгаш зоотехниктерниң саны-биле, а база көдээ ажыл-агыйның дээди өөредилге черлерин болгаш техникумнарын доозуп турар аныяк специалистерниң саны-биле 1954 чылдың чазынында колхозтарны хандырар дээш 100 муң агрономнарны болгаш зоотехниктерни МТС-терже чорударын ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга, республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге, крайкүүскомнарга болгаш облкүүскомнарга дагзыр.

58. Колхозтар биле машина-трактор станциязының чарган керээзинде көрдүнген агрономиктиг болгаш зоотехниктиг хемчеглерни күүседирини, колхозтарга көдээ ажыл-агый культураларының дүжүдүнүң болгаш мал продукциязының талазы-биле планнарны күүседириниң, база колхоз бүдүрүлгезинге күш-ажылды шын организастаарының харыысалгазын колхозтарже ажылдаар дээш чоруткан МТС-тениң агрономнарынга болгаш зоотехниктеринге хүлээдир.

Агрономиктиг болгаш зоотехниктиг хемчеглер талазы-биле, күш-ажылды организастаар айтырыгларның талазы-биле болгаш колхозтарның МТС-тер-биле чарган керээлериниң күүселдези-биле хамаарышкан айтырыглар талазы-биле агрономнарның болгаш зоотехниктериниң айтыышкыннары колхозтар баштаар черлерин ийикпе даргаларын дамчыштыр бердинген турарын доктаадыр.

59. МТС-тениң болгаш колхозтарның күүседип турар көдээ ажыл-агый ажылдарының шынарын контрольдаар чорукту күштелдирер сорулга-биле, машина-трактор болгаш тускайжыткан станцияларның кол агрономнарынга көдээ ажыл-агый ажылдарының шынарын контрольдаар талазы-биле күрүне инспекторларының хүлээлгезин күүседирин дагзыр.

Агротехниканың болгаш көдээ ажыл-агый ажылдарының шынарын экижидер айтырыглар талазы-биле кол агрономнуң айтыышкыннарын күүседири ыяавыла албан болур болгаш оларны үгле областарның, крайларның көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелелдери ийикпе республикаларның көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерстволары күш чок болдуруп болур.

Областың, крайның көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелелиниң начальниги ийикпе республиканың көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министри машина-трактор болгаш тускайжыткан станцияларның кол агрономун ажылга томуйлаар болгаш ажылдан хостаар.

60. Колхозтарже доктаамал ажылдаары-биле чоруткан МТС-тениң агрономнарының болгаш зоотехниктериниң, МТС-тениң кол агрономнарының болгаш кол зоотехниктериниң дугайында, ол ажылдакчыларның эргелерин болгаш хүлээлгелерин тодарадып турар Саавырны үш ай хуусаада чогаадып кылгаш бадылаарын ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга хүлээдир.

61. Колхозтарже чоруткан агрономнарның болгаш зоотехниктериниң база МТС-тиң штадынче шилчиткен районнарның үрезин ажыл-агыйларының агрономнарының дужаал шалының МТС-тениң участок агрономнарының амгы турар ажыл төлевириниң деңнелинге, тускай эртеминиң талазы-биле ажыл стажының чогуур негелделери-биле кады доктаадыр.

МТС-тиң кол зоотехниниң дужаал шалының МТС-тиң кол агрономунуң ажыл төлевириниң деңнелинге доктаадыр, а МТС-тиң улуг ветеринар эмчизиниң шалының МТС-тиң кол зоотехниниң шалыңындан 10 хуу куду кылгаш тускай эртемниң талазы-биле ажыл стажының чогуур немелдезин аңаа хевээр артырар.

62. Колхозтарга доктаамал ажылдаары-биле чоруткан МТС-тениң агрономнарын болгаш зоотехниктерин деткип-шаңнаарының сорулгазы-биле, айыткан тускай эртемниглер бодунуң кызымак ажылдааны-биле көдээ ажыл-агый культураларының болгаш мал продукциязының доктаатынган планнарын күүседирин хандырган болза, чыл төнчүзүнде колхозчуларның ниити хуралының шиитпирин ёзугаар колхоз даргазының чыл иштинде ажылдап алган күш-хүннериниң 10—20 хуузун санап берип болур деп колхозтарга сүмелээр.

63. Министерстволарның, ведомстволарның, эртем-шинчилел албан черлериниң болгаш өске-даа организацияларның удуртукчуларынга хүлээдири болза, ол черлерден колхозтарга ажылдаары-биле машина-трактор станцияларынче чоруткан дээди болгаш ортумак эртемниг агрономнарны болгаш зоотехниктерни аъткарып чорудары-биле холбашкан шүүделдерни төлээрде, ол-ла албан черлериниң болгаш организацияларның күсели-биле Күш-ажыл дугайында хоойлуларның кодексизиниң 82 үүлүн ёзугаар төлеп бээр, база оон аңгыда, бир эвес областан, крайдан, республикадан дашкаар шилчип чоруткан болза, оларның ап турган шалынының үш ай төлевириниң хемчээли-биле чаңгыс удааның дыштанылга дузаламчызын тыпсыр.

64. Колхозтарда ажылдап турар МТС-тениң агрономнарын болгаш зоотехниктерин, база ветеринар ажылдакчыларын көдээ ажыл-агый культураларының дүжүдүнүң планнарын, ниитиниң малының продуктулуун бедидериниң планын күүседкени болгаш ажыр күүседкени дээш база өске-даа көргүзүглер дээш оларны шаңнаар дугайында саналдарны ССРЭ-ниң Сан министерствозу-биле кады 2 ай хуусаада чогаадып кылгаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип келирин ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга хүлээдир.

65. Колхозтарда ажылдап турар МТС-тениң агрономнарынга болгаш зоотехниктеринге чуртталга бажыңнарын даштында ажыл-агый тудуглары-биле кады тыпсып бээрин, доктааткан норма ёзугаар коъдан чаныың черин үзүп бээрин, оларга чуртталга бажыңнарын тударынга дузаламчы көргүзерин болгаш ыңай-бээр чоруурунга транспортту халаска хандырарын колхозтарга сүмелээр.

66. Колхозтарда ажылдап турар МТС-тениң агрономнарынга болгаш зоотехниктеринге чуртталга бажыңнарын тударынга бир бажыңгала 10 муң рубль хемчээлдиг чээлини, ук чээлини алган соонда үш дугаар чылындан эгелеп 10 чыл дургузунда эгидер кылдыр Көдээ ажыл-агый банкызының чээлизин колхозтарга тыпсырын ССРЭ-ниң Сан министерствозунга хүлээдир.

67. Колхозтары машина-трактор станциялары-биле хандыртынмайн турар районнарга колхозтарны агрономиктиг, зоотехниктиг болгаш ветеринарлыг хандырарының амгы турар чүрумун, районнарның көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелелдериниң штадын, оларның зооветеринар четкизи-биле кады, база агрономнарга, зоотехниктерге болгаш ветажылдакчыларга тыпсыр ажыл төлевириниң чурумун хевээр артырарын доктаадыр.

VII.

Көдээ ажыл-агыйның материал-техниктиг хандырылгазының дугайында

68. Машина-трактор станцияларын болгаш совхозтарны чаа тракторлар-биле улам чепсеглээр болгаш көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезиниң бүгү адырларын механизастаарын калбартыр сорулгазы-биле 1954 чылдан эгелээш, 1957 чылдың май 1-ге чедир 15 аът күштүг ниити ажыглалдың 500 муң тракторларын болгаш 250 муң олуртуп тарыыр тракторларны көдээ ажыл-агыйга белеткеп бээрин улус ажыл-агыйының планнарынга баш бурунгаар көөрүн ССРЭ-ниң Күрпланынга, Транспорт болгаш аар машина тудуунуң министерствозунга, Камгалал үлетпүрүнүң министерствозунга болгаш Ужар-чүүл үлетпүрүнүң министерствозунга хүлээдир.

Тараа болгаш үстүг культураларны өстүрүп алырының, саваңны болгаш мякинаны чыып, сарааттаарының, шаңнарга ажылдарны механизастаарының, тараа кургадырының, сигенни кезериниң, сөөртүрүнүң, хөпээнээриниң болгаш сарааттаарының, чигир свёклазын, лён-долгунецти, конопляны болгаш хөвеңни өстүрүп алырының талазы-биле янзы-бүрү ажылдарны чорударынга, транспорт болгаш чүдүрер-дүжүрер ажылдарны күүседиринге база көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезинде өске-даа ажылдарны механизастаарынга херектиг чогуур санныг сөөртүр, көдүртүр болгаш боду чоруур машиналар-биле 1954—1955 чылдарның дургузунда МТС-терни болгаш совхозтарны хандырарын бодап алгаш, көдээ ажыл-агыйга машиналарны, механизмнерни болгаш дериг-херекселди бүдүрүп, кылып бээриниң дугайында саналдарны ийи ай хуусаада ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип кээрин ССРЭ-ниң Күрпланынга, ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга, ССРЭ-ниң Совхозтар министерствозунга болгаш Машина тудуунуң министерствозунга айтыр.

69. 1954 чылдың улус ажыл-агый планынга дараазында үүлдерни үндүрүп бээр дугайын баш удур көөрүн ССРЭ-ниң Күрпланынга хүлээдир:

а) ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозу биле ССРЭ-ниң Совхозтар министерствозунга оларның бүгү-ле хереглелдеринге 50 муң чүк машиналарын, боду дүжүрер машиналарны болгаш шассилерни, 12 муң ГАЗ-69 деп чиик автомашиналарны (оон иштинден ССРЭ-ниң Совхозтар министерствозунга 1500 автомобильдерни), 4 муң коъш тугуйлуг мотоциклдерни, 4600 металл кезер станоктарны, 175 гидравликтиг пресстерни, 5000 электримоторларны, 1000 электри-дүнзаа агрегаттарын болгаш 15000 кислород баллоннарын, база МТС-терни болгаш септелге бүдүрүлгелерин дерип-херексээринге өске-даа херекселдерни;

б) колхозтарга садары-биле Центросоюзка 60 муң чүк автомобильдерин.

70. Машина-трактор станцияларынга болгаш совхозтарга ишкири 50, 25 болгаш 10 кубометр турум резервуарларны, 3 болгаш 5 кубометр ишкирлиг цистерналарны база 200 литр ишкирлиг демир досказрларны 1954 болгаш 1955 чылдарда дараазында саннарга кылып бээрин Тудуг министерствозунга, ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга база ССРЭ-ниң Совхозтар министерствозунга хүлээдир:

	Шупту	Оон иштинде 1954 ч.	1955 ч.
Тудуг министерствозу			
Турум резервуарлар (муң кубометр-биле)	1510	600	910
ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозу			
Турум резервуарлар (муң кубометр-биле)	465	235	230
Цистерналар (муң кубометр-биле)	192	97	95
Демир доскаарлар (муң санныг)	410	210	200
ССРЭ-ниң Совхозтар Министерствозу			
Турум резервуарлар (муң кубометр-биле)	35	15	20
Цистерналар (муң кубометр-биле)	8	3	5
Демир доскаарлар (муң санныг)	90	40	50

Машина-трактор станцияларынга болгаш совхозтарга бээри-биле 1954 болгаш 1955 чылдарда чурт үлетпүрүнүң болгаш үс-тывыш кооперациязының бүдүрүлгелеринге турум демир доскаарларны болгаш бидонларны кылыр дугайында саналдарны ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге ай хуусаада киирип кээрин ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга база ССРЭ-ниң Совхозтар министерствозунга айтыр.

71. 1954—1955 чылдарда көдээ ажыл-агыйга чедирер дериг-херекселдиң болгаш кудар база шыгжаар херекселдерниң дараазында санныг планын доктаадыр:

	Шупту (Муң санныг)	Оон иштинде 1954 ч.	1955 ч.
ЗИС-150 шассизинге автоцистерналарны	5	3	2
ГАЗ-51 шассизинге автокудукчу-шыгжакчыларны	15	5	10
Бир түү насостарлыг болгаш шлангыларлыг кудукчу-шыгжаг комплектиге тергелерни	60	30	30
Шлангыларлыг хол насостарын	48	24	24

Эвилелдиң болгаш чурт үлетпүрүнүн бүдүрүлгелеринге үстүнде айытынган кудар база шыгжаар херекселдерни бүдүрүп үндүрерин 1954—1955 чылдарның бүдүрүлге планнарынга баш удур көөрүн ССРЭ-ниң Күрпланынга айтыр.

72. Нефть үлетпүрүнүң министерствозунга хүлээдири болза:

а) кывар болгаш чаар материалдарны чүзүү болгаш сортту-биле ГОСТ-ның негелделеринге болгаш техниктиг негелделерге бүрүн дүүштүр Главнефтесбыттың бүгү базаларынга чедирерин болгаш көдээ ажыл-агыйга бээрин хандырар;

б) машина-трактор станцияларынга болгаш совхозтарга чаар материалдарны бээри-биле кады, оларга норма ёзугаар берзе чогуур санныг АСФО шүүрлерин Главнефтесбыттың базалары бээр хүлээлгелиг, шак ындыг чурумну доктаадыр. Главнефтесбыттың нефтебазаларынга АСФО шүүрлерин, оларны чогуур өйүнде тракторларга доктааткан үелеринде солуп турар арганы бээр хире четчир санныы-биле сөөртүп ап болурунче угландыр хемчеглерни алыр.

АСФО шүүрлерни кылырынга херектиг картонну болгаш өске-даа материалдарны Нефть үлетпүрүнүң министерствозунга үндүрүп бээрин улус ажыл-агыйының планнарынга баш удур көөрүн ССРЭ-ниң Күрпланынга айтыр.

73. 1954 чылдан эгелээш, бодунуң бүдүрүлгелеринге ажыглаан маслаларны көдээ ажыл-агыйга регенерастап берип турарын Нефть үлетпүрүнүң министерствозунга хүлээдир.

Оон-биле холбаштыр 1955 чылдан эгелээш, ажыглаан маслаларны регенерастаарындан МТС-терни болгаш совхозтарны хостаар.

Ажыглаан маслаларны Нефть үлетпүрүнүң министерствозунуң системазынга регенерастаарын болгаш катап болбаазырадырын организастаар дугайында саналдарны Нефть үлетпүрүнүң министерствозу, ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозу бээр ССРЭ-ниң Совхозтар министерствозу-биле кады ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге ай хуусаада киирип кээрин ССРЭ-ниң Күрпланынга дагзыр.

74. Чаа көдээ ажыл-агый машиналарын бүдүрүлгеге нептередирин дүргеледир дээш, чаа машиналарга чагыглар тыпсырының болгаш оларны шенээриниң амгы турар чурумун эде көөрүн ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга база Машина тудуунуң министерствозунга айтыр.

75. Детальдарның бүгү номенклатуразының талазы-биле бадылаан нормаларга шынгыы дүүштүр, хереглекчилерге болгаш сайгарылга конторларынга доктааткан шилчиир артынчыларны бодап турган, тракторларга, көдээ ажыл-агый машиналарынга болгаш көдээ ажыл-агый автомобильдеринге артык кезектерни, оларны хереглээрин хандырып бээринге четчир санныы-биле бүдүрүп үндүрерин болгаш көдээ ажыл-агыйга берип турарын 1954 чыллан эгелээш баш удур көөрүн ССРЭ-ниң Күрпланынга, Машина тудуунуң министерствозунга, Транспорт болгаш аар машина тудуунуң министерствозунга хүлээдир.

Тракторларга болгаш көдээ ажыл-агый машиналарынга артык кезектериниң шынарын бедидериниң болгаш садар өртээн чиигедириниң дугайында саналдарны ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге ай хуусаада ССРЭ-ниң Күрпланы-биле дугуржуп турган киирип кээрин Машина тудуунуң министерствозунга, Транспорт болгаш аар машина тудуунуң министерствозунга дагзыр.

76. МТС-терни доктаамал механизатор кадрлар-биле хандырарының, МТС-терни удуртур болгаш инженер-техниктиг кадрлар-биле бижыглаарының, кадрлар белеткээрин экижидериниң, МТС-терге туглар организастаарының болгаш машина-трактор паркының ажыглалын экижидериниң хемчеглерин бадылаар.

77. Машина трактор станцияларының чаңгыс-аай штадын бадылаар.

78. МТС-тениң колхозтар-биле бүдүрүлге харылзаалары моон сонгаар-даа оларның аразында чарган керээлер ёзугаар тодаратынар деп доктаадыр. Машина-трактор станциязының колхоз-биле керээзи хоойлу ёзугаар күштүг болгаш ону күүседири МТС-ке-даа, колхозка-даа албан.

Керээде көрдүнген хүлээлгелерни машина-трактор станцияларының болгаш колхозтарның күүседип турарын үргүлчү контрольдаарын чер-черниң совет болгаш партия органнарынга хүлээдир.

79. 1954 чылдан эгелеп МТС-тениң күүседип турар ажылдары дээш натура төлевирин доктаамал хемчээл-биле санаарынче шилчиири таарымчалыг деп санаар.

МТС-тениң колхозтарга күүседип турар ажылдарының үзүн аайы-биле бедик дүжүт дээш макталга шаңналдыг төлевирни хереглевишаан, МТС-тиң ажылдап бергени дээш натура төлевириниң зоналар аайы-биле ылгавырлаан доктаамал хемчээлин нептередир дугайында база натура төлевирге киириштир көдээ ажыл-агый культураларын санаарының болгаш дужаар чурумунуң дугайында саналдарны ийи ай хуусаада чогааткаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип келирин ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга хүлээдир.

80. ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга хүлээдири болза:

а) машина-трактор станцияларының колхозтарны хандырарын организастаарында өскерилделерни барымдаалап турган, МТС-тениң колхозтар-биле чаңгыс-аай хевирлиг чаа керээзиниң төлевилелин ай хуусаада чогааткаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге бадыдыры-биле киирер.

б) бо Доктаалды үндүргени-биле холбаштыр ССРЭ чазааның күш чок болган Доктаалдарының болгаш айтыышкыннарының даңзызын ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге ай хуусаада киирер.

* * *

Машина-трактор станцияларының ажылын экижидери улуг ужурдузалыг деп көргеш, МТС-терни удуртурун экижидерин, колхоз бүдүлгезиниң бүгү адырларынга ажылдарны механизастаар талазы-биле МТС-тиң ажыл-чорудулгазын калбартырын хандырып, көдээ ажыл-агыйда кол сорулга—бүгү көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүн дыка бедидери, ниитиниң малының баш санын улам ыңай өстүрери, оон продуктулуун дыка бедидери, чер ажылының болгаш мал ажылының ниити база бараанныг продукциязын көвүдедири дээш, машина-трактор станцияларының харыысалгазын бедидерин ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер министерствозунга, республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге, крайкүүскомнарга болгаш облкүүскомнарга, эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТҚ-ларынга, СЭКП-ниң обкомнарынга болгаш крайкомнарынга ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш СЭКП-ниң Төп Комитеди хүлээдип тур.

СОЦИАЛИСТИГ ЧАРЫШТЫ УЛАМ КАЛБАРТЫР

Партияның XIX съездизиниң төөгүлүг шиитпирлерин боттандырар дээш Бии-Хем районда «Искра» көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары социалистиг чарышты калбартканнар. Оон түннелинде колхозчу ишчилернин чедиишкиннери эвээш эвес болуп, колхоз бүдүрүлгезинде мурнакчыларның саны хүн-бүрү өзүп турар. Чижээ, саанчы эш Кочкина, хаван ажаакчызы эш Суворова, бызаа ажаакчызы эш Попова: хойжу эш Сотпа олар малдың баш санын өстүрер, оон продуктулуг чоруун бедидер талазы-биле чедиишкиннерни чедип алганнар. Ол ышкаш чер ажылында эштер Кузьмина, Андросова, Чамбал болгаш өскелердаа мурнакчыларның одуруунда социалистиг чарыштың тиилекчилери болуп турар.

Колхозта мурнакчыларның саны көвүдеп турбуже, колхоз баштаар чери (даргазы эш Захаров), партия организациязы (секретары эш Авдеев) социалистиг хүлээлгелерниң түннелдерин кварталдап, айлап үндүрер болгаш көргүзүг самбыраларынга чырыдар талазы-биле ажылды организаставайн турар. Ол колхоз Үстүү-Тарлагда Ленин аттыг колхоз-биле социалистиг чарыштың түннелдерин бот-боттарының аразынга хынажыр ажылдар мынчага чедир чорутунмаан.

Колхоз бүдүрүлгезиниң чамдык адырларынга социалистиг бот хүлээлгелер чорутунмааны-биле чамдык ажылдарның күүселдези хожудап турар. Оон түннелинде күш-ажылдың сагылга-чуруму кошкак, ажылдың шынары дээш демисел сулаган турар.

Колхоз баштаар чери, партия организациязы колхозка хүндүлел болгаш көргүзүг самбыраларын, фермаларга, бригадаларга хана солуннарын, агитхуудустарны организастап, ацаа социалистиг чарыштың түннелдерин үргүлчү үндүрүп гурарын чедип алыр. Социалистиг чарышты партия организациязы болгаш колхоз баштаар чери төлептиг удуртур ужурлуг.

М. КАВАА-САРЫГ.

Чаа-Хөл районнуң партия конференциязы

-Хөл районнуң партия конфе-зы болуп эрткен. СЭКП рай-ң ажылынын дугайында от-келди райкомнуң бир дугаар ары эш Бегзи кылган.

йоннуң партия организациязы СЭКП-ниң XIX съездизиниң шиит-пирлерин болгаш аңаа холбаштыр партия биле чазактың ап чорудуп турар чугула хемчеглерин амыдырал кырынга боттандырарынче ажылчы чонну мобилизастап, партияның политиктиг, организастыг ажылдарының деннелин бедидип тургаш, отчёттуг үениң иштинде ажыл-агый, культура тургузуушкунунуң талазы-биле элээн чедиишкиннерлиг болганын илеткелчи демдеглээн.

Ам районнуң тараачын ажыл-агыйларының 96 хуузу катышкан ажыл-агыйже шилчээн, бүгү малдың 97,5 хуузу, тарылга шөлүнүң 93,5 хуузу катышкан ажыл-агыйларны болу берген. Районнуң колхозтары ниитиниң малының баш саны стүреринин планын бо чылын 103,6 хуу күүсеткен. Бир эвес эрткен чылче деннээн болза, районнуң бүгү малының өзүлдези 9 хуу болган. Мал стүреринин күрүне планын 108 хуу күүсеткен Сталин аттыг колхозту. 112 белерден 112 кулуннарны бүрүн доруктурул алган ол колхозтуң чылгычызы эш Кулчаны болгаш оон-даа өскелерни конференцияга демдеглээн.

Районнуң машина-трактор станциязы чаа техника-биле немей чепсегенген болгаш колхозтарга часкы тарылга планын күүседирин хандырган. МТС-тиң механизаторлары эштер Мешпей-оол, Тарый-оол, Воронов олар ажыл нормазын үргүлчү ажыр күүседип турарлар.

Районнуң колхозтары күрүнеге ыяавыла дужаар хүлээлгелерин өйшаанда күүседип турар. Колхозтар ниитиниң малынга чемнер белеткээриниң планын конференцияның мурнуу чарыында күүсеткен.

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙДА ХОЖУДААШКЫН

Чамдык көргүзүглер бар болзадаа, партия райкому, оон бюрозу көдээ ажыл-агыйга удуртулганы кошкатканындан районнуң көдээ ажыл-агыйында кол сорулгалар күүсетинмейн, дыка хожудаашкынныг чоруп турары илеткелден болгаш санал шүүмчүлелдерден тодаргай көзүлген.

Колхозтар мал өстүреринин ниити планын күүсетсе-даа, мыйыстыг бода малдың планын күүсетпээн. Рэйонда хуу ажыл-агыйларын болгаш колхозчуларның хуузунда малының баш саны эрткен чылдан 20 хуу кудулаан. Мал ажылының продуктулуун бедидер дээш хемчеглер алдынмайн турар. Колхозтар инек бүрүзүнден 550 литр сүт алыр планныг тургаш, үгле 166 литрни ап турар. Хой бүрүзүнден 2100 грамм дүк алырының орнунга 1050 граммны алган. Ак-Туруг сумуда Ленин аттыг колхоз оон-даа эвээш сүттү болгаш дүктү ап турар.Колхозтар малдың бо чылгы чаш төлүн бүрүн камгалап албаан, кажаа тудулгазының планын үгле 44 хуу күүседип турар.

Чер ажылының дүжүттүүн бедидер дээш демисел чорутпайн, харын кургаг ховуларга хөй тараа тарып, оон-биле тарылга планын күүсеткенинден болгаш суггарылганы багай организастаанындан районнуң колхозтары бо чылын гадан 2—3 центнер дүжүттү алганы, картофель болгаш ногаа культураларынче кичээнгей салбайн турары районнуң партия организациязының улуг частыры болур. Оон ынай мал чеми сигеннер тарылгазының планын күүсетпээн болгаш сиген аралаштырар тарылга эвлештирилгезин чаңгыс-даа колхоз эгелевээн.

Районда улгаттыр катышкан 4 колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыдар, ниитиниң хөреңгизин көвүдедир дугайында районнуң партия организациязы боттуг хемчеглер ап шыдавайн турар. Колхозтарның янзы бүрү фондуларының өзүлдези оожум. Күш-ажылы кылып шыдаар колхозчуларның 17 хуузу күш-хүннериниң минимумун күүсетпейн, а 7,5 хуузу ниитиниң ажылынга шуут киришпейн турар. Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үрээр чоруктарның фактылары уламчылап турар. Колхозтарда чурталга тудугларының планының үгле чартык хуузу күүсетинип турар.

ПАРТИЯНЫҢ ОРГАНИЗАСТЫГ БОЛГАШ ПОЛИТИКТИГ АЖЫЛЫНЫҢ ДЕҢНЕЛИН БЕДИДЕР

Отчёттуг үениң иштинде районнуң партия организациязы СЭКП-ниң XIX съездизиниң айтыышкынын күүсетпишаан, бодунуң организастыг болгаш политиктиг ажылдарын экижидер, колхозтарда эге организацияларны быжыглаар, ажылчы чоннарны партия болгаш чазактың шиитпирлерин күүседирин дескиндир мобилизастаар талазы-биле элээн ажылдарны чоруткан.

Оон-биле чергелештир партияның организастыг болгаш политиктиг ажылдарында улуг четпестер барын конференцияга шынгыы демдеглээн. СЭКП райкому бюронун, пленумнарның доктаалдарының күүселдези дээш демиселди багай тургускан. Райком эге организацияларны удуртур болгаш быжыглаар, партия активинге даяныр талазы-биле дыка четпес ажылдаан. Ылангыя колхозтарда партия группаларының ажылынче райкомдан эгелээш эге организацияларга чедир сагыш салбайн турарындан оларның ролю бедивейн турар.

Отчёттуг үениң иштинде партия кежигүнүнге 5 кижини, кандидатка 17 кижини киирип алган болза-даа, аныяк коммунистер-биле, ылангыя кандидаттар-биле ажылды тергиин четпес чорудуп турар. Маңаа партия кежигүнүнге 32 кандидаттардан 22 кижи кандидат стажын эрттиргенин чугаалаарга-ла четчир.

Оон ынай партияның политөөредилгезинде, агитация-массалыг ажылдарында, ылангыя идеологтуг ажылда улуг четпестерни конференцияның киржикчилери шынгыы шүүмчүлээн. Партия райкому комсомолдун, профэвилелиниң Советтериниң болгаш өске-даа хөй-ниити организацияларның ажылын дыка четпес удуртуп турар.

ИЛЕТКЕЛ ЧҮНҮ ЭРТТИРИПКЕНИЛ

Партия райкомунуң секретары эш Бегзиниң конференцияга кылган илеткели районнуң колхозтарында, албан организация черлеринде ажылхеректиң ылаптыг анализин чедир берип шыдаваан. Көдээ ажыл-агый, ылаңгыя чер ажылының талазы-биле районнуң бо чылгы хожудаашкынының тодаргай чылдагааннарын, СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң доктаалында айтып турар сорулгаларны районга күүседир дугайында практиктиг хемчеглерни болгаш черле районнуң көдээ ажыл-агыйының моон соңгааргы хөгжүлдезинин перспективтиг сорулгаларын илеткел тодарадып шыдаваан.

Совет ниитилелдиң шимчедикчи күштериниң бирээзи — социалистиг чарыш дугайында сөс илеткелге үнмээн. Райкомнуң бюрозунуң, оон килдистериниң ажылынче илеткел ындыг кончуг ханылап кирбээн. Шүүмчүлел болгаш бот-шүүмчүлел, ылангыя адаандан өрү шүүмчүлел партия организацияларында кайы хире калбарып турарын тодаргай көргүспээн.

Районнуң ниити ажыл-агый, политиктиг хөгжүлдезинге база чугула рольдуг албан организация черлеринде он хире партия эге организацияларының ажылын илеткелге чугаалавааны четпес.

УДУРТУЛГАНЫҢ ДӨГЕЙ СТИЛИ

Районнуң ажыл-агый, политиктиг амыдыралынга партия райкомунуң, оон бюрозунуң удуртулгазының шын эвес стилин конференцияның киржикчилери чидиг шүүмчүлелге таварыштырган.

Партия райкому колхозтарны болгаш оларда партия организацияларын боттуг удуртулга-биле хандырбайн, үгле кандыг-бир кампания ажылдар-биле кызыгаарлатынган хөй санныг төлээлерни үндүрүп турар. Олар колхозтарга баргаш, боттарынга онаашкан ажыл-агыйның бир айтырыынче хандыккаш, а колхоз бүдүрүлгезинин өске чугула айтырыгларын, база партия эге организацияларының болгаш өске-даа хөй-ниитиниң ажылдарын сонуургавас, чоннуң ортузунга чорудар политиктиг ажылдан хоорулчак болуп турарлар. Харын оон туржук, СЭКП райкомунуң секретарылары эштер Бегзи, Фетисов база өске-даа бюро кежигүннери безин колхозтарга баргаш, партия эге организацияларының секретарылары-биле кончуг сула ажылдап, партия организацияларын быжыглаар, оларны долгандыр актив ти тургузар айтырыгже ханылавайн, база-ла ажыл-агый айтырыынче чангыс талалап турарлар.

«Колхозтарны удуртурунуң практиказында ээ-харыысалга чок чорук бар... Райкомнуң азы райкүүскомнуң ажылдакчызы колхозтарны машиналыг эргип, нургулайында машинадан үнмейн айтыышкыннарын бергилевишаан, хүн дургузунда районнуң чартыын эргий халыткылааш баргылаар» деп, СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунга бодунуң илеткелинге эш Хрущев чугаалаан. Ынчаарга бистиң райкомнуң секретарылары болгаш районнуң чамдык удуртукчулары хүнде бүгү районну эргиптер үүл бар деп эш Шаравин шүүмчүлээн.

Чер-черде байдалды эки өөренип көрбес, колхозтарга боттуг дуза чедирбес, организастыг болгаш кижизидилгелиг ажылды чорутпайн, шак ынчаар эренгейлээр чоруктуң чижектерин көргүспүшаан, эш Шыыраптың чугаалааны болза, райкомнуң колхозтарга барып турар хөй төлээлери чамдык таварылгада колхозтарның ажылдакчыларының күүседир хүлээлгелерин холгаарлап туруп бээрге, олар боттарының харыысалгазын кошкадып турар үүл бар. Оон ынай район төвүнде көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглерин эки ажыглавайн турар болгаш оларның орнунга харын бистер чоруп турар тур бис.

Районнуң көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер эргелелиниң начальниги, райкомнуң бюрозунуң кежигүнү эш Поповтуң адрезинге конференцияның киржикчилери шынгыы шүүмчүлелди таварыштырган. Попов болза, машина-биле колхозтарны эргий кагарынга өйлешкен, ынчаарга колхоз даргалары, партия ажылдакчылары болгаш масса-биле сүме харылзаа чок, харын чагырар дужаар, атынып хөректээр болгаш хемчег хүлээдир дээрден аңгыда, ажылга кандыг-даа дуза бербейн, бодун массадан ырадып турар. Райкомнуң бюро кежигүннериниң удуртулгазының стилинге Поповтуң шак мындыг шын эвес тактиказының чамдык үүлү дүгжүп турар болганда оон-биле амга чедир эптежип келгени таварылга эвес.

Райкомнуң секретарылары бюронуң үндүрген шиитпирлериниң күүселдези дээш демиселди багай чорудуп, кадрлар-биле, ылангыя тускай эртемниглер-биле болгаш активбиле өзүлүг ажылдавайн турарын, идеологтуг ажылдың кошкаан, илеткелчилер бөлүүнүң ажылдавайн турарын эш Базыр тодаргай шүүмчүлээн.

Райкомнуң бюрозу кадрларны удуртур, четпестерни эдип алыр талазы-биле оларга дузалажырының орнунга, харын бюрога илеткел алгаш, хемчег алырын, ажылындан дүжүрерин мурнадып турар. Чижээ, Молотов аттыг колхозтуң даргазы эш Таржайның илеткелин бюрога алгаш, хемчег ап, ажылындан дүжүрер деп шиитпирлээш, орнунга өске кижини томуйлап, колхозчуларга дыннаткан. Оон соонда удаваанда Таржайны колхоз даргазынга хевээр ажылдаар сен деп айтыышкын берген. Шак мындыг ужуру билдинмес удуртулга ажылды экижидеринге кандыг дуза бээрил дээрзи билдингир.

Колхозтарның экономиказын, мурнакчы дуржулганы, перспективтиг сорулгаларны өөренип көрбейн, ажылдың бүгү талаларынче ханылавайн, политмассалыг ажылдарга даянмайн, ажыл-агый кампаниялары дээш чеже-даа хандыгып турза, улуг чедиишкин чедип алдынмас дээрзиниң барымдаазын районнуң чамдык кол ажыл-агый сорулгалары күүсетинмейн турары тодаргай херечилеп турар.

Райкомнуң удуртулгазында моондаа ынай четпестерни конференцияның киржикчилери тодаргай илереткеш, удуртулганың мындыг дөгей стилин чайладып, партияның XIX съездизиниң шиитпирлерин болгаш «ССРЭ-ниң көдээ ажыл-агыйын улам ынай хөгжүдер хемчеглер дугайында» СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң доктаалын амыдырал кырынга боттандырарын негээн.

* * *

Конференция делгеренгей доктаалды хүлээп алган.

Конференцияның соңгааны райкомнуң бирги организастыг пленумундан СЭКП райкомунуң секретарларынга эштер Бегзи, Фетисов болгаш Ондар-оол оларны соңгаан.

Партия эге организациялар секретарларының семинары

СЭКП-ниң Таңды райкому партия эге организацияларының секретарларының семинарын эрттирген. Ук семинарга «Бүгү делегей байдалы болгаш тайбынны камгалаары дээш улустарның демисели», «СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң Доктаалын практикага күүседир талазы-биле партия организацияларының сорулгалары» деп темаларга лекция болган.

Оон ынай парторганизацияларның секретарлары«Коммунистерниң бир организациядан өске организацияже шилчиир чурумунуң дугайында» СЭКП ТК-ның саавырын өөренген болгаш партия эге организацияларында партийжи учёттуг база партийжи ажыл-агыйның чорутунуп турар байдалының талазы-биле боттарының санал-оналдарын солушканнар.

Станцияның мурнакчы ажылчыннарының бирээзи

Чадаанада көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязы болза, чер ажылының культуразын бедидер, дүжүттүүн улгаттырар болгаш малдың уксаазын экижидер, продуктулуун бедидер талазы-биле областың колхозтарынга практиктиг дуза чедирер, күрүнеиин эртем-шинчилел ажыл-агыйы болур.

Дуржулга станциязы көдээ ажыл-агыйның янзы-бүрү чугула-чугула адырларын сайзырадыр талазы-биле эртем-шинчилелдиң ажылдарын чорудуп, бодунуң туруп келген үеениң дургузунда эки түннелдиг көргүзүглерни чедип ап келген.

Станцияның эртем ажылдакчылары үндезин чурттакчыларның иштинден мал, чер ажылдарының мергежилдиг кадрларын практиктиг ажылга белеткеп үндүрер талазы-биле улуг ажылдарны чорутканын 5—6 чыл бурунгаар ыштыг, самдар өглерге чурттап, көшкүн амыдыралга чораан ядыы араттар станцияга ажылдап киргеш, ам мал ажылын сайзырадырының, аңаа четчир санныг, эки шынарлыг чемиерни белеткээриниң бедик мергежилдиг кадрлары апарган.

Чурукта: Станцияның эң эки ажылчыннарының бирээзи, мал чеми белеткээр бригаданың бригадири Ховалыг Канчыыр-оол. Ол 5 чыл дургузунда бригадирлеп, мал чеми белеткээриниң ажылын чыл санында чедиишкинниг удуртуп келген. Ховалыг Канчыыр-оолдуң 42 кижи составтыг бригадазы бо чылын үгле 10 хире хонук дургузунда 330 тонна эки шынарлыг силосту салып, пландан 70 тоннаны ажыр күүсеткен. Сиген кезилдезинин планын бригада август эгезинде-ле күүседип шыдапкан.

Чуруу **С. Феоктистовтуу.**

—o—

Студентилерниң практиктиг кичээлдери

Кызылдың көдээ ажыл-агый техникумунуң үшкү зоотехник курзунуң студентилери башкы эш А. Малкованың удуртулгазы-биле бо чылдың сентябрь айда Кызылдың көдээ районда «Совет Тыва» колхозка 10 хонук практикалаан.

Практиканың түннелинде 57 тонна сигенни сарааттап, кажаалаан болгаш сарааттыы канчаар хемчээрин практика кырынга өөренип эрткен база колхозтуң күскү хой кыргылдазынга дузалажып, 97 хойну кыргааннар.

Оон-биле чергелештир инектиң контроль саалдазының отчёдун кылырынга дузалашпышаан, 354 күшхүннери ажылдааннар.

Студентилериниң практиказынга колхоз баштаар чери эки түннел берген.

К. МӨҢГЕ.

—o—

Колхозчу херээженнер

Барыын-Хемчик районда «Комсомол 30 чыл ою» колхозтуң херээжен чоннары колхоз бүдүрүлгезинде улуг күш болуп, боттарының онаашкан ажылдарынга хүн-бүрү мергежип турарлар. Тудугда ажылдап турар 31 херээженнериниң иштинден эш Салбартыр ыышты чонуп хаарыылдап, бажыңны тудуп турар кылдыр өөренип алган, ол ажыл нормазын хүн бүрү 120—135 хуу күүседип турар.

Бо чылдың колхоз бүдүрүлгезинин кылза чогуур планын ажыр күүседир дээш колхозтуң херээженнери социалистиг чарышты аразында чарып алган ажылдап турар. Мурнакчы херээженнериниң саны хүн бүрү өзүп турар.

Д. СЕДЕН.

Бүдүрүлгелерни кышка белеткээрин дүрген доозар

Коммунистиг партия болгаш Совет чазак чурттуң экономнуг күжүн бедидеринче бүгү күжүн угландырып турар. Ажылчы чоннарның амыдырал чурталгазы чыл-чылда улам экижип, материалдыг болгаш культуралыг хереглели өзүп турар.

Ажылчы чоннарның болгаш колхозтарның, албан организация черлериниң хереглелин хандырарынга чурт үлетпүрү улуг рольду ойнаар. Чурт үлетпүрү ол чаа хүндүлүг сорулганы күүседип болурунуң бүгү аргалары: чурт иштиниң чиг-эдинин курлавырлары, чаа техника база белеткетинген тускай эртемниг кадрлар бар. Ам херек болза, үгле бүгү курлавырларны долу ажыглаар болгаш чыл дургузунда бүдүрүлгелерниң үзүктел чок ажылдаарын хандырар.

Бүдүрүлгелерни кышка белик шынарлыг болгаш чогуур үезинде белеткээри оиза чугула болур. Ажылагый черлериниң удуртукчулары дерилгелерниң болгаш цехтериниң септелгезин, материалдарның, чиг-эттиң база оттулар үүлдүң курлавырларын тургузар, ажылчыннарның амыдырал-чурталга байдалынга оиза кичээнгейни салыр ужурлуг.

Чамдык албан организация, үлетпүр бүдүрүлге черлериниң удуртукчулары кышка белеткелди кылырда—үгле албан черин азы бүдүрүлге черин белеткээш, ында ажылдап турар кижилер дугайын шуут уткан.

Кышка белеткел талазы-биле Кызыл хоорайның дыка хөй бүдүрүлгелери октябрь 1-ге чедир-ле багай белеткеп турары СЭКП Кызыл хооркомунга болган үлетпүр бүдүрүлгелериниң удуртукчуларының чөвүлел хуралынга илереткен.

Кызылдың электри станциязы амга чедир-ле хөмүр даштың курлавырын тургуспаан, дерилгелериниң септелгезин дооспаан болгаш хоорайның электри четкилерин чурумчутпаан. Харын эш Руденко бодунуң четпес ажылын область организацияларының буруузу кылдыр санап турар. Автотранспорт организациялары кышка белеткелди оожум чорудуп турарлар. Оон удуртукчулары боттарының конторазын болгаш гаражтарын септеп доозарын безин соок дүжүп келирин манап олурарлар. Машиналарның кышкы үеде саадалга чок ажылдаарынга чугула хереглетинер үүлдерин «аар-саар» үүлдер деп санап турарлар. Эш Жигалов бодунуң саналынга бар туруп турар четпестерни шын деп хүлээп алза-даа, моон соңгаар үүнү кылырын, кажан доозарын безин чугаалаваан. Ажылчын, албан-хаакчыттарга чеже тонна оттулар үүл херек, чеже чурталга бажыңнары септетинген деп үвениң кандыг-даа сан-даизызы чок. Ол хамаан чок бүдүрүлге черинин оттулар үүнү безин чок болуп турар.

Тудуг трестизи бо чылын планын күүсетпээн, кылган бажыннарының шынары куду, шала кылгаш-ла кааптар. Амга чедир-ле тудугга хереглетинер чугай, элезин, довурак, туйбу, дранга, ыяш үүлдериниң курлавыры четпес, оларны шыгжаар складтар, серилер чок деп үвени эш Чаадаев бодунуң саналынга миннип чугаалаарындан безин ойталаан.

Кышкы байдалга белеткел аъшчем комбинадында, туйбу заводунда, ыяш заводунда болгаш Бай-Хаактың үлетпүр комбинадында база-ла багай чоруп турар. Ажыл-агый организацияларының удуртукчулары кышка белеткелди соок дүжүп кээрин манавайн, кыска хуусааның иштинде доозар дугайында хемчег алыр ужурлуг. Үлетпүр бүдүрүлгелерни болгаш албан организация черлерини кышка белеткээр ажыл үгле удуртукчуларның херээ эвес, харын партия, совет, профэвилел организацияларның кичээнгейниң төвүнге турар деп үвени уттуп болбас.

Партия организациязының хүлээлгези болза, кышка белеткелди дүрген доозарын удуртукчулардан негээри болгаш чогуур дузаламчыны көргүзери болур. Кышка белеткел болза, үлетпүр бүдүрүлгелериниң үзүктел чок ажылдаарын, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн хандырар база кижилер дугайында сагыш салыышкын болур. Партия болгаш чазактың айтыышкыннарын чогуур өйшаанда күүседириниң база кол үүлү болур.

Албан организациялар, үлетпүр бүдүрүлгелер кышка белеткелди дүрген доозуп, Октябрьның социалистиг Улуг революциязының байырлалынга белектиг ужуражыр.

К. ДОРДУП-ООЛ.

Хожудаашкынны ажып тиилээр

Бай-Хаактың үлетпүр комбинады ниити продукция бүдүрүп үндүрериниң август айның планын үгле 57 хуу күүсеткен. План күүсетинмейн турарының чылдагааны болза, цехтерни ажылчын күжү-биле четче хандырбаан болгаш коллективтин иштинге кижизидилгелиг ажылды чорутпайн турарында. Бүдүрүлгениң хуралы куду шынарга кандыг-даа белеткел чок эрттип турар. Оон хараазы-биле бүдүрүлгениң ажылын анализтеп көрбес бүдүрүлге планының күүсетинмейн турарының чылдагаанын илеретпес, шүүмчүлел болгаш бот-шүүмчүлел чок, аңаа ажылчыннар хуралга үүве чугаалавайн турарлар.

Четпестерни узуткаар дугайында демисел чогундан кылып үндүрер үүлдериниң ассортиментизи четпес. Бо чылын чугула хереглетинип турар транспорт херекселдери шанак, терге болгаш өске-даа үүлдерни кылбаан. Ол ышкаш чонга болгаш албан организация черлеринге хереглетинип турар дилген чуга ыяш, дранга, чугай, туйбу үүлдерни кончуг эвээш кылып турар. Чазаныла цехи бүдүрүлгениң август планын үгле 5 хуу күүсеткен. Районда школаларга болгаш албан организацияларга, чонга мебель онза хереглетинип турар деп үвени үлетпүр комбинадының дирекциязы, партия эге организациязы үнелеп көрбейн турар.

Социалистиг чарыш калбарбайн, бүгү ажыл ала-чаягаар байдал-биле чоруп турар. Чурт үлетпүрүнүң ажылын сегидер дугайында партия райкому болгаш район Совединиң күүсекчи комитеди тодаргай хемчеглерни албайн турар.

С. ТУШКОВ.

„Коммунизмче орук“ колхозта тудуг ажылы

Чөөн-Хемчик районда «Коммунизмче орук» колхозтуң тудуг ажылы чыл келген тудум-на калбарып турар.

Күш-ажылды шын организастаанының база тудугжуларның чаңгыс эп-сеткилдиг кызымак ажылының үүнелинде чоокка чедир-ле эвээргей хову турган Чыраа-Бажы ам кайгамчык чараш суур кылдыр чаартынып тургустунган. Артель кежигүннериниң 90 ажыг хуузу чурталга бажыннары-биле хандырынган.

Колхозчу тудугжуларның күжү-биле кылган Чыраа-Бажы суурда эге болгаш чеди чыл школаларында колхозчуларның 226 уруглары өөренип турар. Суурда кижи, мал эмнелге черлериниң пунктуларының, садыгның, клубтуң (250 олуттуг) чаа бажыннары база тургустунган. Тудуг бригадазы бо чылын 17 чурталга бажыннары тудар планныг тургаш, 20 чурталга бажыңнарын тудуп дооскан. Ол ышкаш 200 тонна кирер тараа складын, автомашина гаражын, 2 аал ишти чурттаар башкылар бажыңын, уруглар ясли-зинин, электростанцияның тудугларын бүрүн дооскан.

Тайгада белеткээн тудуг материалдарын сөөртүр ажылда 16 тергелиг аттар, прицептиг бир автомашина ажылдап турар.

Артельдиң тудуг бригадазының составында 65 кижи доктаамал ажылдап турар. Тудугжуларның иштинде бүдүрер ажыл нормаларын 125—200 хуу күүседип турар Үргүжек, Дембирел, Хандывай, Кончук, Санчаакай, Кодур-оол, Лопсан, Сенди, Белек-оол ышкаш мурнакчылар хөй.

Тудуг бригадазының бригадири эш М. Санчыжап тудугжулар коллективиниң ажылын эки удуртуп турар. Колхозтуң тудуг ажылычыл талазы-биле чедиишкиннери болза, колхозчуларның күш-ажылга ыяс, ниитиниң ажыл-агыйын хөгжүдери дээш чаңгыс эп-сеткилдиг ажылы-биле тайылбырлаттынар

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Самчыгдакчыларны харыысалгаже

Таңды районнуң Элегесте чеди чыл школазы бо 1953—1954 өөредилге чылынче кончуг багай белеткелдиг эгелеп кирген. Ооң чылдагааны, школаның септелгезинче парторганизация, суур Соведи кичээнгей салбаанында, школаны ак-сеткилдиг, болунуң хүлээлгезин ээ-харыысалгалыг көөр, шынчы кадрлар-биле хандырбаанында. Школаның директору эш Эргеп чазын өөредилге чылы эрттип, өөреникчилер тарап чангылай бээри билек, бодунуң бүгү хүлээлгезин интернат эргелекчизи Роголёвка карак ажыт хүлээткеш, боду читкен. Интернаттың эргелекчизинге Роголёвту районнуң улус өөредилге килдизиниң эргелекчизи эш Михалюк боду шилип киирген.

Түннелинде чүү болганыл дээрге, ол ажылга кирген Роголёв дээрзи, мурнунда күрүнениң эт-хөреңгизиниң самчыгдакчызы болуп шиитпирлиг, келдерелге таварышкаш, хостатырган кижи болган. Ол самчыгдакчы таарымчалыг үени ажыглап, школа септелгезинге күрүнеден үндүрген эт-хөреңгини бодунуң туралаан уунче төтчеглеп эгелээн. Школа септелгезинге хереглээри-биле үндүрген 12 хааржак янзыбүрү будуктарны, 2 хааржак соңга шилин хуузунда чарыгдааш, дилген чуга манзаңы «ЗИС-5» деп машинага долдур чүдүргеш, Кызылга эккеп саткан.

Оон аңгыда эш Роголёв школаның аъш-чемин өске кижилерге дажыглап берип турган. Школаның септелгезинге чарыгдаары-биле 7000 рубльди август 19-та үндүртүп алгаш, 20-ниң хүнүнде такси хөлезилеп алгаш, 3 хонукта Таңды эдээн кезилдир арагалап, ооң хөлезининге 1200 рубльдиң бараанын садып бергеш, сөөлүнде шуут тургуннап читкен. 1953 чылдың сентябрь 3-те школа бухгалтериниң адынга чагаа келген. Ук чагааны чазып көөрге, 2300 рубльдиң документизин самчыгдакчы Роголёв чоруткан, чогум кайын чоруткан дугайында адрезин биживээн болган.

Элегес чеди чыл школазының чаа өөредилге чылынга белеткелинче, районнуң улус өөредилге килдизи база Элегес суму Соведи болгаш Будённый колхоз баштаар чери боттарының кичээнгейин чогуур өйүнде углавааны-биле ооң септелгези чоруттунмаан, шалалары будутунмаан, бир класста стол, сандай бүрүнү-биле чедишпес, оттулар ыяжы белеткетинмээн, башкылар бажыңының септелгезин кылбаан.

Школаның 4 ажыл аттары бар, оларга чангыс тудум-даа сиген белеткеп албаан. Школада күрүнеден хандырылгалыг өөреникчилерниң чыдар бажыңы чок. Чунар бажыңның печказы кылдынмаан. Школа септелгезиниң талазы-биле кандыг-бир айтырыгны Элегес суму Совединиң даргазы эш Лопатинге болгаш Будённый аттыг колхозтуң даргазы эш Полев оларга тургузуп чеде бээрге, «хүндүс бээр келген херээнер чок, дүне 11—12—1 шактарда келиңер» дээш тоовас, харын оон туржук, школаның чупар бажыңының печказын кылырынга үндүрген 1300 туйбуну эш Полев хуузунда ажыглаан, 600 рубльди самчыгдакчы Роголёвтан алгаш, ам-даа төлевейн турар.

Бо бүгү четпестерни кыска хуусаада чайладырының айтырыгларынга база үстүнде айытынган күрүнениң эт-хөреңгизиниң самчыгдакчылары—буруулугларны харыысалгаже киирериниче районнуң улус өөредилге килдизи, районнуң күүсекчи комитеди боттуг хемчеглерни ап чорударын сүмелезе чогуур.

М. МУНЗУК.

Сиген шөлүн чөп ажыглаар

Кызыл районда «Черби» колхоз бо чылын сиген планын ыракта чедир күүсетпээн, ооң кол чылдагааны болза, колхоз баштаар чери сиген кезер кампанияга белеткел чок кирген болгаш ол чугула ажылды багай удуртканында болуп турар.

Колхозтуң суур чоогунда сиген шөлдериниң хуу кижилер кара туразы-биле тонна-тонна сигеншерни кезип алган. Колхоз сиген шөлүн бүрүн ажыглаваны тодаргай. Бо чижектер чүгле бо чылын эвес, мурнунда чылдардан бээр үргүлчүлеп келген. Бо дугайында колхоз баштаар чериниң даргазы эш Казанцев, партия эге организациязының секретары эш Сандый, база Кара-Хаак көдээ Совединиң даргазы эш Струков олар кандыг-даа хемчег албайн турар. Колхозтуң сиген шөлүн чөп ажыглаар дугайында район организациялары шыңгыы хемчеглерни алыры чугула.

Т. ЛОМАНОВ.

Профэвилел ажылын сегидер

Өвүр районнуң Торгалыг көдээ Совединде профбөлүктүң ажылы чорбастаан. Ол профбөлүктүң хуралын 2 чыл иштинде чыылдырбаан болгаш чангыс-даа чаа кежигүн киирип алдынмаан. Кежигүннер 3 чыл иштинде дадывыр төлеваан.

Профбөлүктүң удуртукчузу эш Донгак Кызыл-уруг чүгле соңгутурган боордан башка, кежигүннер ортузунга кандыг-даа ажыл чоруттаан. профбөлүү кандыг-даа организас-массалыг, кижизидилге ажылы чорутпайн турда, районнуң профэвилел организациязы болгаш өскедаа организациялар анаа көрүп эрттирип турары шын эвес.

С. ТАНОВ.

Кышка белеткелдер уттундурган

Ниитиниң малының баш санын өстүреринге болгаш ооң продуктулуг чоруун бедидеринге кышка удур белеткелдер эргежок чугула.

Ындыг турбуже Улуг-Хем районда «Күш-ажылдың хостуу» колхозтуң баштаар чери малдың эрги кажааларын чылыглап септээрин болгаш чаа кажааларны немей тударын чугулага көрбейн, дүжүт ажаап алыышкынының доостурун манап турган.

Колхозтуң № 2 инек фермазында болгаш 800 ажыг хой, өшкүнүң, 90 ажыг аныяк инектериниң кышкы чылыг кажаалары шуут туттунмаан.

Кыска хуусааның иштинде малдың кышка удур белеткелин колхоз баштаар черден бир дугаар чергениң айтырыы кылдыр көөрү чугула.

М. САНДАН.

ПАРЛАТЫНМААН ЧАГААЛАРНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„Колхоз Уставын хажыдып турар“

Бай-Тайга районнуң Шуйда «Мурнакчы» колхозта партия организациязының секретары эш Хирлиг, бухгалтер Байысклан, ревизия комиссиязының даргазы Шыырап болгаш мал эмчизи Өткек-оол олар Каргы, Мугур, Мөген-Бүрен сумуларының колхозка кирген колхозчуларының малын ниитилештирер дээш хүлээп алгаш шын эвес чүве кылып, көлээ ажыл-агый артелиниң Уставын үреп, боттарының кара-туразы-биле аажылап турарын шүгүмчүлээн бижикчиниң чагаазын редакция алган.

Үстүнде бижитинген четпестерни узуткаарының хемчеглерин алыры-биле ол чагааны редакция Бай-Тайга райкүүскомче чоруткан.

Ол чүүлдү райкүүскомдан хынап көөрге, айыткан фактылар шын болуп илерээн. Колхозчуларның ниитилештирген малдарын хүлээп алгаш сл малдарны кадарчыга хүлээдип бээрде, кандыг-даа акт документ чокка хүлээдип, эң ылаңгыя кадарчы Достанга 200 сарлыкты кандыг-даа документ чок хүлээдип берген. А чамдык кадарчыларга хүлээткен малдар тудагдалдыг-даа, артык-даа болуп хыналдадан илерээп.

Буруулуг кижилерге бо талазы-биле чогуур хемчеглерни хүлээткен деп, Бай-Тайга райкүүскомунуң даргазының оралакчызы эш Кудурукпай «Шын» солуннуң редакциизынга дыңнаткан.

Герман Демократтыг Республиканың президентизикге Вильгельм Пик база катап соңгутурган

БЕРЛИН. Герман Демократтыг Республиканың президентизин соңгуур дугайында Герман Демократтыг Республиканың Улус палатазының болгаш черлер палатазының катышкан хуралы октябрьның 7-де Берлинге болуп эрткен. Ук соңгулда болза, президентиниң бүрүн эргелериниң хуусаазы төнгени-биле холбаштыр болуп турары ол.

Герман Демократтыг Республиканың Улус палатазының болгаш черлер палатазының хуралын Улус палатазының даргазы эш И. Дикман эге сөзү-биле ажыткан.

Герман Демократтыг Республиканың президентизин соңгуур дугайында айтырыгның талазы-биле санал киирери-биле И. Дикман премьер-министрниң оралакчызы депутат О. Нушкеге сөс берген.

Герман Демократтыг Республиканың болгаш бүгү немец улустуң мурнунга президент Вильгельм Пиктиң шылгарангай алдар хавыяазын онзалап шыйган болгаш ону тайбыңның болгаш Германияның чангыс-эви дээш, немец улустуң эрге-ажыктары дээш могаг чок демиселчи кылдыр тодаргайлааш, О. Нушке Герман Демократтыг Республиканың президентизинге Вильгельм Пикти база катап соңгуур деп саналды киирген.

Герман Демократтыг Республиканың президентизинге Вильгельм Пик база дагын бир үн-биле соңгутурган.

Ооң соонда президент Вильгельм Пик хуралдаар залга чалатырып келген. Президент көстүп келирге депутаттар болгаш аалчылар диңмиттиг үр адыш часкап, байыр чедирип турган. Вильгельм Пик таңгыраан берген.

Хуралды даргалап турган И. Дикман президент Вильгельм Пикке изиг байыр чедирип, кадык чаагай болурун болгаш Герман Демократтыг Республиканың база бүгү немец улустуң чаагай байдалы дээш ажылга ооң улуг-улуг чедиишкиннерлиг болурун кузээн.

Ооң соонда И. Дикман президент Вильгельм Пикке сөс берген.

Мени Герман Демократтыг Республиканың президентизинге база катап соңгуп, менээ бүзүрелди көргүскениңер дээш силерге чүректиң ханызындан өөрүп четирдим деп Пик чугаалаан. Ол бүзүрелди шынзыктырар дээш үргүлчү алдар көргүстүндү, ынчангаш ону кезээде бистиң республикавыстың чаагай байдалынга болгаш бистиң нациявыстың эрге-ажыктарынга бараан болур деп кайгамчык улуг хүлээлге кылдыр көөр мен.

Бистиң республикавыстың чаагай байдалынга бодунуң холбаалыг утка-шынарының талазы-биле чаа угланыышкын болуп турар политиктиг, экономиктиг болгаш культурлуг сорулгаларны бүгү талалыг болгаш дүрген боттандырары эргежок чугула. Эрткен чылдарның дургузунда бистин чуртувуска ажылчыннарның болгаш тараачыннарның, техниктерниң болгаш инженерлерниң, эртемденнерниң болгаш уран-чүүл ажылдакчыларының дем катыштырган күш-ажылы-биле тургузукчу улуг ажыл чорутунган. Үлетпүрнүң болгаш көдээ ажыл-агыйның талазы-биле, эртемниң болгаш культураның талазы-биле чедип алдынган бүгү-ле чүүлдерни ам бистиң республикавыстың бүгү күш-ажылчы кижилериниң амыдырал-чурталгазын доктаамал экижидериниң херээнге ажыглаар херек.

Аңаа бис Совет Эвилелиниң болгаш улусчу республикаларның чаагай сеткилдиг дузаламчызын ажыглап турар бис. Бүгү тайбынга ынакшылдыг немецтер чаңгыс-аай болгаш демократтыг герман күрүнениң үлегер чижээн оортан көре бээр бистин Герман Демократтыг Республикавыстың шак ындыг хөгжүлдезин бистер чедип алыр ужурлуг болгаш чедип ап-даа турар бис.

Нацияның эрге-ажыктарынга таарыштыр тайбынга ынакшылдыг Германияның демократтыг чаңгыс-эви дээш ам даа улуг күш-биле оралдажыр херек.

Бистиң ада-чуртувустуң барын талазында эрги империалистиг болгаш милитаристиг күштер бажын база дагын ковайтып турар, олар бистиң улузувусту национал катастрофага ийи удаа таварыштырганнар. Шак ол тураргак болгаш өжээн негекчи хөөн кирген идегеттер герман улустуң национал эрге-ажыктарын садып, америк империализмниң агрессчи политиказынга бараан болуп турарлар. Ол политиканың бужар түннели Германияның чарлыышкынын ханыладып, дайынче экономиктиг болгаш милитаристиг белеткелдер, адак сөөлүнде немец черниң кырынга өлүмнүг дайын болуп болур.

Ынчалза-даа өске орук—национал чаңгыс-эптиң болгаш тайбыңның оруу туруп турар. Совет Эвилелиниң чазаа 1953 чылдың сентябрь 28-теги бодунуң нотазынга даштыкы херектер министрлериниң чөвүлел хуралынга герман айтырыгны бүгү талалыг чугаалажып көөрүн база катап саналдаан. Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында айтырыгны чугаалажып көөрүнүң тайбың конференциязын чыылдырары аңаа хамааржыр. Түр Герман чазакты тургузары болгаш хостуг ниити герман соңгулдаларны чорудары аңаа хамааржыр. Адактың сөөлүнде, дайынның уржуктары-биле холбашкан, Германияның саң-хөө болгаш экономиктиг хүлээлгелерин чиигедири база аңаа хамааржыр. Ол шиитпирлиг айтырыгларны чугаалажып көөр чөвүлел хуралга Чөөн болгаш Барын Германияның төлээлекчилери киришкен турарын Совет чазак күзеп турар.

Бо оруктап баар деп күзел болза, Герман Демократтыг Республиканың дөрт чыл ою-биле холбаштыр Совет чазактың дүүн хүнгү байыр чедирген телеграммазында база илергейлетинип турар.

Ол дээрге—бистиң улузувустуң эң амыдыралчы айтырыгларын шиитпирлээринче боттуг орук болур.

Герман Демократтыг Республика ол оруктап баарынга белен болгаш долу шиитпирлиг деп силер бүгүдениң мурнундан медеглеп көрейн. Тайбынга ынакшылдыг Германияның демократтыг чаңгыс-эвинге болгаш чөптүг тайбың керээзин чедип алырынга бараан болур шиитпир болур бүгү айтырыглар талазы-биле ниити герман дугуржулгаларны чедип алырынга бистиң беленивистиң дугайын бистер база дагын байырлалдыы-биле медеглеп турар бис.

Бистиң политикавыстың үндезин демдектерин мен шак ынчаар бодап турар мен. Чаа угланыышкынны чедиишкинниг боттандырып, бистиң республикавыска экономиканың, культураның болгаш эртемниң чаа көдүрлүүшкүнүн хандырар херек. Германияны демократтыг үндезинге база дагын катыштырар болгаш бүгү Германия-биле тайбың керээзин чарарын дүргедедир дээш бүгү күштү салыр херек. Ийи палаталарның депутаттары болгаш бүгү герман улус ол улуг сорулгаларны боттандырарының эрге-ажыктарынга мээн бодумнуң бүгү күштеримни харамнанмазымга бүзүреп болур.

Герман Демократтыг Республика делгерезин!

Чаңгыс-аай болгаш улуг нация болур герман улус база ооң тайбын келир үези делгерезин!

(СЭТА).

ГДР-де национал шаңналдың лауреаттарының аттарын тывысканы

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң медээлеп турарын ёзугаар алырга, Герман Демократтыг Республиканың тургустунганындан бээр дөрт чыл болган оюн холбаштыр ГДР-ның президентизи Вильгельм Пик эртем, техника, уран-чүүл болгаш литература талазы-биле чедиишкиннери дээш сураглыг бөлүк ажылдакчыларга национал шаңналдың лауреаттарының аттарын тывыскан.

Лауреаттарга грамоталарны болгаш медальдарны тыпсып турда премьер-министр Отто Гротевольга баштаткан чазак кежигүннери, хөй-ниитиниң төлээлекчилери олурушканнар. Президент Вильгельм Пик кыска сөс-биле чүве чугаалаан болгаш шаңнатканнарга байыр чедирип, оларның моон соңгааргы ажылынга чедиишкиннерлиг болурун күзээн.

Национал шаңналды тывысканнарның мурнундан профессор Мейзель чүве чугаалаан.

(СЭТА).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының сески сессиязының даргазынга

Тайбыңның бүгү-индий Чөвүлелиниң чагаазы

ДЕЛИ. КНО-нуң Кол Ассамблеязының сески сессиязының даргазы Виджайя Лакшми Пандитке тайбыңның бүгү-индий Чөвүлели ажык чагаа чоруткан. Чагаада чугаалап турары болза:

«Катышкан Нацияларның Организациязының алыс үндезиннерин осқ уставын эде көрүп тургаш, үрээр дээр оралдажыышкыннарга хамааарыштыр серемчилелдиг болур чорукту илередири амгы үеде кажангызындан-даа артык чугула апарган. Катышкан Нацияларның Организациязының үндезини улуг күрүнелерниң чаңгыс эп-сеткилдиг болурунуң принциви болур, ынчангаш уставтан ол байдалды казыыр дээр кандыг-даа оралдажыышкын Катышкан Нацияларның Организациязының бодун шуут буурап дүжүүшкүнге чедирип болур.

Катышкан Нацияларның Организациязын оон баштайгы сорулгаларындан чартыктырар дээр ол дерзии күжениишкиннерге удур Силер бодунарның бүгү-ле салдар-хамаарылганарны болгаш алдар-хүндүнерни ажыглаар боор Силер дээрзинге индий улус бүзүреп турар.

Айыыл чок черниң Чөвүлелинде болгаш КНО-нуң Кол Ассамблеязында бодунуң хоойлу ёзугаар олудун Кыдат Улус Республика ээлевээн турда, Катышкан Нацияларның Организациязы улустар аразының ёзулуг организациязы болур күчүшыдалды кажан-даа шиңгээдип ап шыдавас. Азияда азы бүгү делегейде тайбының кандыг-даа айтырыы барык беш чүс миллион чурттакчылыг Кыдат Улус Республиканың киржилгези чокка таарымчалыы-биле шиитпирлетинип шыдавас».

Кыдат Улус Республиканы үүлдүг деп көөрүнүң болгаш ону КНО-га киирериниң талазы-биле бодунуң шыдаары бүгү-ле үүлдерни кылырынче Виджайя Лакшми Пандитти тайбыңның бүгү-индий Чөвүлели кыйгырып турар.

«Катышкан Нацияларның Организациязын дайынның чепсээ кылдыр болгаш колония улустарын дарлаар чорукту хевээр артырарынче болгаш шериг эвилелдерин тургузарынче угланган политиканы чорударынга ажыглаарын улам-на оралдажып турарлар.

Катышкан Нацияларның Организациязы бодунуң баштайгы сорулгаларынче дедир эглир болгаш тайбыны деткииринин чепсээ болуп хөделир ужурлуг. Бо чаагай херектин талазы-биле Силерде хүндүлүг харыысалга онаашкан-дыр» деп чагааның түннел кезээнде чугаалап турар.

(СЭТА).

НЕРУНУҢ МЕДЕГЛЕЛИ

ДЕЛИ. Индияның информастыг бюрозунуң дамчытканын ёзугаар алырга, премьер-министр Неру Мадгас хоорайга болган митингиге медеглел кылгаш, амгы Азия «ону дора көөр болгаш дорамчылаар чорукту болдурбас. Азия хамаарышпас болур турбуже ол оларның лагерингге ам-даа турар ужурлуг дээр бодалдардан Европада чамдык кижилериниң ам-даа бүрүн хосталбаанын кижи кайгаар чүве . . . Азия өскерлип, ында хамаарышпас улуг күрүнелер тывылган деп шак ол фактбиле долдунган делегейде болуп турар улуг өскерлиишкиннерни олар ям-даа билбээннер-дир» деп чугаалаан.

Азияда улуг өскерлиишкиннер, нижээлээрге, Кыдат Улус Республиканың тургустунганын Неру айтып чугаалаан. «Кайы, Кыдат күрүне туруп турарынга чигзинип турар кижи бар бе?—деп Неру медеглээн. Ол быжыг төп чазактыг. Айтырыг дээрге, ооң силерге таарыжыр азы таарышпайн турарының дугайында эвес болдур ийин. Ол улуг күрүне туруп, бодунуң эргечагыргазын ол кайгамчык улуг чуртка нептередип турары фактыр. Ынчаарга бир-тээ бо оларга хамааржып турар болган ужурунда ол күрүне турбайн турар деп бадыткап турар кижилер канчаарга-даа бар болдур ийин». Күрүне деятельдери (ажылдакчылары) илергей-ле туруп турган чүведен караан чажыларга эпчок тур ийин деп Неру оон ыңай чугаалаан.

(СЭТА).

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгаларның негелделерин американнар үреп турар

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң медээлеп турарын ёзугаар алырга, Кореяда тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганың 13-күү параграфының чаа чүүлдерин америк таланың үреп турарынга шиитпирлиг удурланыышкынны медеглеп турар дыңнадыгны тайбыңчыдылга талазы-биле шериг комиссиязының корей-кыдат төлээлери октябрь 3-те чарлаан. Ол параграф ийи талалар тайбыңчыдылга күштүг болуп киргениниң соонда шеригнин кандыг-даа хевирлиг чепсээн Кореяже киир сөөртүрүн хорудап турар. Ынчаарга тайбыңчыдылга үезинде үрелген, эдилетинген азы эдилелден үнген чепсектерни тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганың доктаатканын ёзугаар шеригни кандыг-бир эдилетинген, азы эдилелден үнген, үрелген чепсээн чүгле ол чепсектиң бодунуң хевиринге нейтралдыг чурттарның даштыкы бөлүктериниң хайгааралы-биле чүдүрүп үндүрүлге пунктузун дамчыштыр солуп үндүрерин ол-ла параграфта көрүп турар.

Дайынчы самолёттарның ынай-бээр шимчээшкинниң чепсектериниң, боо чепсектиң болгаш өзк-чемзектиң артык кезектеринге ол кызыгаарлаашкынар нептеревес ужурлуг деп америк тала сөөлгү үениң дургузунда каш-даа удаа медеглеп келген.

Ынчаарга корей-кыдат тала американнарның тайбынчыдылга дугайында дугуржулганы тодаргай-ла үреп турар шак ол бодалын шуут буруу шаап турарын дыңнадыгда чугаалап турар.

Тайбынчыдылганы хайгааралының талазы-биле нейтралдыг комиссияның дыңнадып турарын ёзугаар алырга, америк тала тайбынчыдылга дугайында дугуржулганы үреп, Мурнуу Кореяже шериг материалдарын ооң киирип турарының дугайында нейтралдыг инспекция бөлүктеринге шын эвес болгаш долу эвес медээлерни берип турар.

(СЭТА).

—⊙—

АКШ-та ажыл соксадыышкыны

НЬЮ-ИОРК. Бүдүрүлгелер профэвилелдериниң конгрезинде (БПК) кирип турар кан эзилдирилге үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилел удуртукчуларының чөпшээрели чокка чорудуп турары ажыл соксадыышкыннарынга сөөлгү чылдарның дургузунда металлургия үлетпүрүнүң ажылчыннары улам-на хөйү-биле киржип турар.

«Уолл-стрит джорнэл» солуннуң корреспондентизиниң Питтсбургтан медээлеп турарын ёзугаар алырга, 1953 чылдың эрткен үезиниң дургузунда металлургия үлетпүрүнүң ажылчыннарының шак ындыг 200 хире ажыл соксадыышкыннары болган, бүгү 1952 чылдың ол-ла үезиниң дургузунда шак ындыг 105-ле ажыл соксадыышкыннары болган. Индиана штаттың Индиан-Харбор хоорайында заводка чоокта чаа эрттирген, ажыл хүнүн узатканынга домна суугларның ажылчыннарының хөөн чок чоруун болдурган ажыл соксадыышкыннарының бирээзинге 18 муң ажылчыннар киришкеннер. Ажыл соксадыышкыны заводтуң ажылын 5 хонукта соксаткан.

(СЭТА).

—⊙—

ЧАЗАЛГА

Бо чылдың октябрь 8-те үнген № 197 (2882) «Шын» солуннуң 3-кү арнында ийиги колонканың үстүнден куду 6-гы одуруун «Белоруссь» 10000 15000» деп чазап номчуур.

Харыысалгалыг редактор
Д. О. БЕГЗИ.

БҮГҮ ЧАГЫҚЧЫЛАРГА

1954 чылда төп болгаш область солуннарының база сеткүүлдериниң чагыдылгазын октябрь 1 ден эгелеп хүлээп алыр.

Чагыдылганы «Союзпечать-тың» Кызыл хоорайда болгаш районнарда салбырлары, харылзааның салбырлары болгаш агентилери, почтальоннар, а ол ышкаш будурүлгелерде, совхозтарда, МТС-терде болгаш колхозтарда, албан болгаш өөредилге черлеринде чагыдылга талазы-биле хөй-ниити төлээлекчилери хүлээп ап турар.

Чагыдылганы сөөлгү хүннерже соңгаарлатпаңар. Чыл төнчүзүнге чедир чагыдыңар!

«Союзпечать».

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудурчузу, бажың 7 ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 8—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыырал, культура болгаш амыырал киллистериниң — 3—88; харыысалгалыг секретарының —68, пропаганда болгаш агитация, уран-чүүл, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллистериниң 4—98; иштики информация, бухгалтериянын — 8 — 65

ТС02421 Культура эргелелиниң типографиязы